

SPIEGELS, RAMEN, HERKENNING

# Diversiteit als doel

Een jubileum is een goed moment om vooruit te kijken. Mijn stelling: de VPT wordt een diverse en inclusieve vereniging en zal daardoor blijven bestaan. Als we een club van (oudere) witte mannen blijven, dan is de vereniging over tien of vijftien jaar niet meer relevant. | TEKST: GERBRAND BORGDORFF |

Theatertechniek is bij uitstek een vak voor witte mannen. We hebben sinds een paar jaar vrouwen ontdekt als col-

lega, maar mensen met een etnische achtergrond zie je vrijwel niet, zelfs niet in theaters waar je ze verwacht,

zoals het Bijlmerparktheater of Theater Zuidplein. Ik stuurde een aantal mensen het volgende bericht:

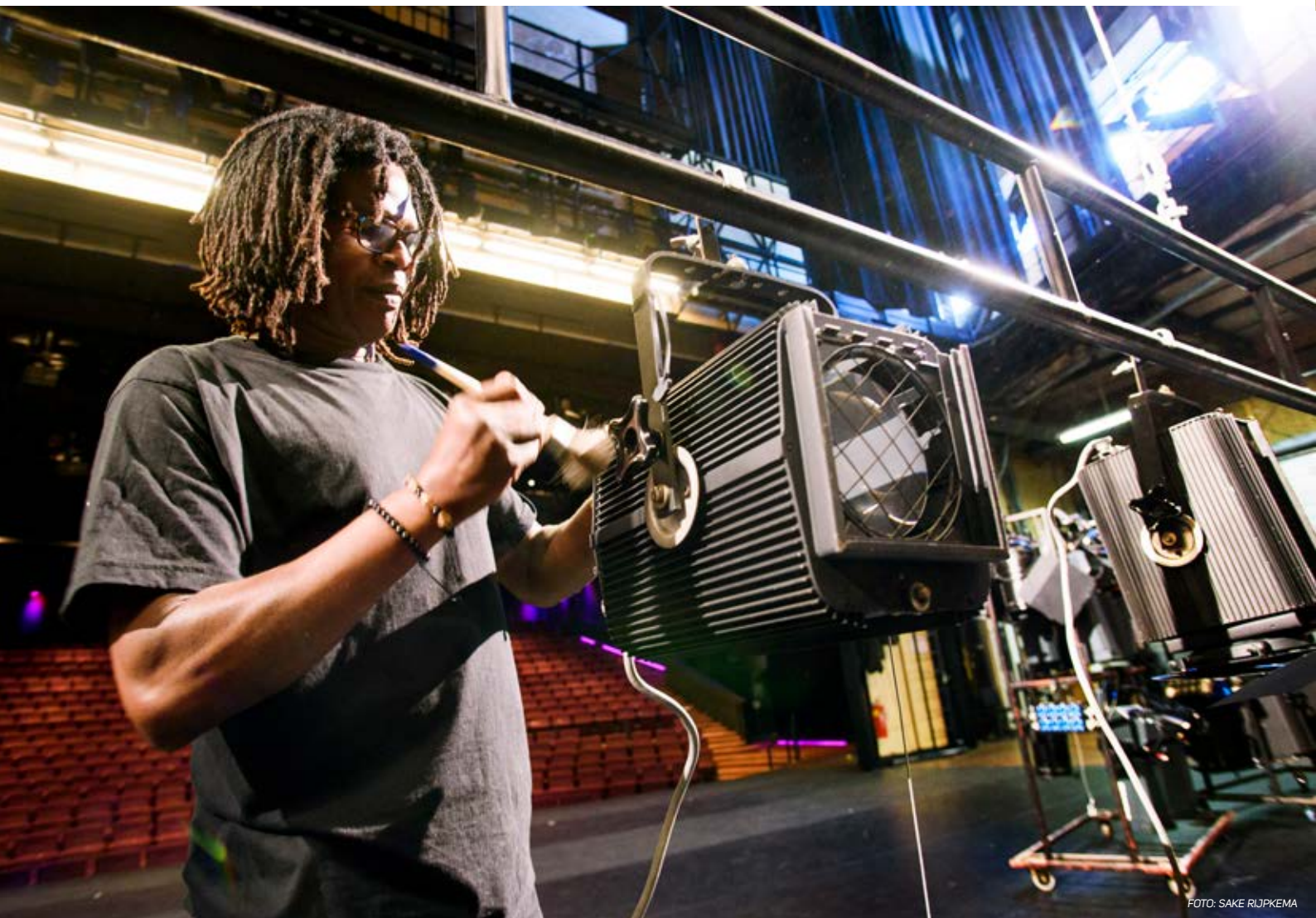


FOTO: SAKÉ RIJPKEMA



FOTO: SAKÉ RIJPKEMA



FOTO: SAKÉ RIJPKEMA

Het clubje van theatertechici, de VPT, is binnenkort 40 jaar en dat wordt gevierd met een jubileumnummer van Zichtlijnen. De redactie vroeg een aantal mensen hoe zij naar de toekomst kijken. Ik zei toen dat ik vermoed dat het theater ofwel divers wordt ofwel aan relevantie zal verliezen. Dat leidde natuurlijk tot een gesprek over diversiteit in de theatertechniek en toen realiseerde iedereen zich dat theatertechniek een vak is waarvoor heel weinig mensen met een migratieachtergrond kiezen. Als ik kijk naar podia met een diverse programmering, dan zie ik dat de technici daar vrijwel allemaal witte mannen zijn. We beginnen er langzaam achter te komen dat vrouwen ook goede technici kunnen zijn en heel langzaam zie je steeds meer vrouwen in het vak. Maar mensen met een migratieachtergrond kom ik vrijwel nooit tegen. Misschien kijk ik niet goed, maar ook mijn gespreksgenoten kenden vrijwel geen enkele technicus met een migratieachtergrond. Ik denk dat dat een probleem is en dat we dat moeten aanpakken. Ik ben benieuwd of jij er net zo over denkt en zo ja, hoe we hier iets aan kunnen doen.

**Directeur van het Bijlmerparktheater, Ernestine Comvalius:** "Helemaal mee eens. Ik ken wel technici van kleur, maar ze zitten niet in onze sector. Komen ze er niet tussen? Wordt er te weinig ruimte voor hen gemaakt? Ik zie dat technici elkaar aanbevelen, waardoor er in een bepaalde vijver wordt gevist. Sowieso is er maar een beperkt aantal mensen van kleur werkzaam binnen de theaterinstellingen en dat netwerk heb je nodig om door te stromen naar

den. Dat vinden wij ook een punt van aandacht. We zien over de gehele linie mbo, havo en vwo dat studenten met een migratieachtergrond niet voor theater(techniek) kiezen en dat kan liggen aan het feit dat de inhoudelijke kant van de meeste voorstellingen geen weerspiegeling is van hun identiteit. Dit geldt overigens ook voor veel 'witte' jongeren. Theater is heel vaak een 'grijze' bedoening."

**"Als je geconfronteerd wordt met een verhalentraditie die niks te maken heeft met de verhalentraditie die je kent van thuis, dan haak je heel snel af."**

techniek. Hoe staat het met de opleidingen? Werven zij daar voldoende studenten van kleur?"

**Eddy Westerbeek, artistiek leider van de opleiding Design en Technologie:** "Het klopt dat er zich haast geen studenten met een migratieachtergrond aanmel-

**Arnold Vollebregt, directeur bedrijfsvoering van Theater Zuidplein:** "Het klopt wel. Ook ons team is niet heel divers, te wit en bestaat uit alleen mannen. Wel hebben we in het verleden mensen met meervoudige roots en vrouwen in het team gehad. We hebben nu in onze ploeg van freelancers >>

één iemand met een Nederlands-Surinaamse achtergrond en voorheen zat daar ook een vrouw tussen. Technische beroepen lijken vooralsnog niet interessant voor de doelgroepen die wij bedienen”.

**Theatermaker en trainer Minchenu Madero:** “Vanuit mijn pedagogische visie sta ik helemaal achter de uitspraak van schrijver Sharon McElmeel: ‘Kinderen hebben behoefte aan zowel spiegels als ramen.’ Veel gekleurde kinderen zien de wereld alleen via ramen en zij hebben spiegels nodig en andere (witte) kinderen zien alleen spiegels en zij moeten de wereld ook door ramen leren zien. Als er niet zoveel technici met een migrantenachtergrond zijn, dan zien de (migranten) kinderen niet iemand die op hen lijkt. De urgentie om voor dat vak te kiezen, zal dan dus ook minder zijn of ontbreken.”

**Sandra Williams, artistiek leider van de Opleiding Productie Podiumkunsten:** “Het begint al met de eenzijdige instroom van studenten techniek in het vakonderwijs. Daar zit een oververte-

genwoordiging van ‘witte’ jongemannen. Er is nog steeds een te eenzijdige selectie die ervoor zorgt dat er toch vaak studenten worden aangenomen die in het bekende profiel passen. Daar begint het proces van afgewezen worden al in een vroeg stadium, waardoor er helaas nog steeds te weinig technici met een niet-westerse achtergrond doorstroomt naar het werkveld.”

**Maarten van Hinte van RIGHTABOUT-NOW INC.:** “Waarom ik me er druk over maak? Omdat ik hou van theater. Ik zie graag dat het een actief en levend medium blijft. Als je in het theater werkt, word je niet rijk. Het staat of valt dus met mensen die denken: dit is mijn ding. En ja, dat moet een divers gezelschap zijn. Zonder dat gaat het niet. De mate waarin mensen betrokken willen zijn, wordt gespiegeld. Het is een veeg teken als niemand interesse heeft, maar dat is wel wat je ziet. Jongeren kennen het niet dus willen ze er ook niet werken. Dat geldt trouwens voor alle jongeren. Wat wij doen, is niet uitsluitend voor onszelf of voor mensen met een etnische achter-

grond. We doen dit voor het hele vak. Die desinteresse zie je namelijk over de hele linie. Dat komt ook door de gedragsregels in het theater. Je moet in het donker zitten, je telefoon moet uit en je moet je mond houden. Dat is voor veel jongeren sowieso een straf, maar als je dan bovendien een andere achtergrond hebt en geconfronteerd wordt met een verhalentraditie die niks te maken heeft met de verhalentraditie die je kent van thuis, dan haak je heel snel af. Dat is niet jouw wereld, zoveel is duidelijk. Daardoor wordt theater een medium voor een beperkte groep. En hoe beperkter de groep, hoe minder zeggingskracht het medium nog heeft. Inclusiviteit is daarom vooral een artistiek criterium. “Muziek is veel meer divers en veel inclusiever dan het theater. Muziek is laagdrempelig. Als je daar binnenkomt, word je niet gezien als buitenstaander. Geluidstechniek heeft bovendien status en het instapniveau is laag. Je kunt thuis op je laptop rommelen met beats en eindeloos pielen met apparaatjes en apps en goedkope software. Met film en video gaat dat

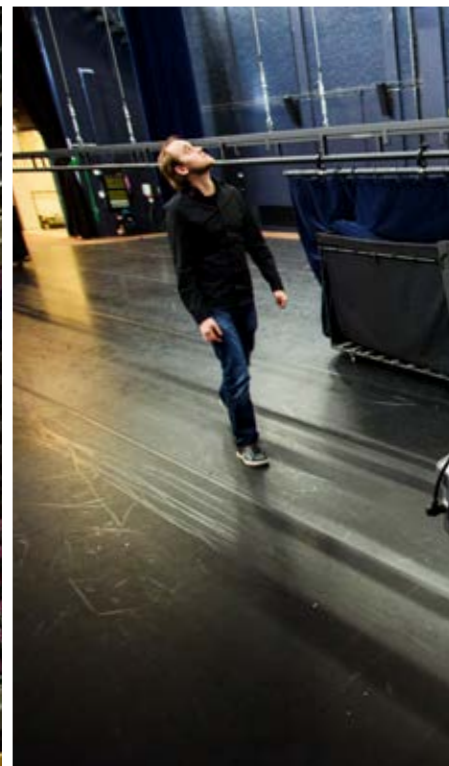


FOTO: SAKE RIJKEMA

ook nog, maar met toneellicht niet. Wat je vrijwel nooit tegenkomt, is een technicus die van jongs af aan wist: ik wil licht maken bij een theatervoorstelling.”

**Sandra Williams** gaat nog wat verder: “We moeten niet uit alle macht proberen om jongeren van verschillende achtergronden alsnog naar het theater te krijgen of naar onze opleidingen. Dat moet óók wel, maar daar ligt niet de oplossing. We moeten eerst een paar stappen terug doen en kijken hoe we gekomen zijn waar we nu staan. We zullen moeten erkennen dat het systeem is gebaseerd op een koloniaal archief. Daar wil ik niet mee zeggen

**“Ik zie dat technici elkaar aanbevelen, waardoor er in een bepaalde vijver wordt gevist.”**

dat mensen schuldig zijn aan het koloniale verleden. Ik wil alleen dat we ons realiseren dat het systeem gebaseerd is op die koloniale achtergrond en als we daar iets aan willen doen, dan zullen we iets aan dat systeem moeten doen.

De nieuwe generatie accepteert het namelijk niet langer. Want pas op: het gaat hier over de macht. Wie heeft de macht? En is diegene ook bereid om de macht te delen? Dat geldt binnen een opleiding op de theaterschool net als in de rest van de samenleving.

“Ik hoor om me heen nog weleens van collega’s, dat de theaterschool een heel diverse en inclusieve opleiding is waar mensen uit alle achtergronden zich bijna automatisch veilig voelen en thuis voelen. Als ze aan hun studenten vragen of dat klopt, worden ze ook altijd bevestigd in die opvatting. Dat die studenten misschien wel vooral wenselijke antwoorden geven, komt niet bij ze op. Dat is geen onwil

of kwaadwillendheid, het is hoogstens een blinde vlek. Je moet ze dus de ogen openen. Als ze bij mensen met een etnische achtergrond zien en horen hoeveel moeite ze op school hadden om hun eigen verhaal te ver-

tellen, dan ontstaat er ongemak. Dat ongemak is een goed begin voor een gesprek over de oorzaken van de situatie; een gesprek over het systeem. De volgende stap is een training om mensen bewust te maken van hun vooroordelen en wat dat betekent voor hun gedrag. Na die training wordt het tijd om de organisatie in te gaan om op iedere afdeling de verworven inzichten te verspreiden, want dit heeft niet alleen gevolgen voor de docenten. Dit gaat ook over de techniek, de bibliotheek, de receptie, echt iedere afdeling heeft hier mee te maken. Dit is echt niet iets wat we in een paar weken gaan oplossen. Dit vergt een lange adem, veel inzet en het zal gaan met vallen en opstaan. Er is geen simpele blauwdruk, we moeten met trial-and-error proberen om de school te verbeteren. Maar de wil is er. Ik heb er vertrouwen in.”

De vraag is natuurlijk of dat je met datzelfde vertrouwen kunt kijken naar de VPT. Ik ben benieuwd naar reacties van leden. <<



FOTO: SAKÉ RIJPKEMA



FOTO: MARCEL MOLLE